

Dhukkuba Shanaffaa

Kabajamoo Maatii ykn Guddiftuu,

Waraqaan dhugaa kun isiniif kennamee jira:

- Sababni isaas isin ykn mucaan keessan dhukkuba shanaffaaf saaxilamtaniirtu ta'uu danda'a.
- Dhimma Odeeffannoo qofaaf.

Odeeffannoo Waliigalaa Waa'ee Dhukkuba Shanaffaa

Dhukkubni shanaffaan maali?

- Dhukkubni shanaffaan dhukkuba salphaa vaayirasii parvovirus B19 jedhamu irraa dhufuudha.
- Akkasumas "slapped cheek disease (dhukkuba maddii miidhame)" ykn Erythema Infectiosum (EI, Infeekshinii Eritemaa) jedhamuunis beekama.
- Ji'oota dhuma bonaa, birraa fi jalqaba gannaa irratti baay'inaan mul'ata.

Eenyuutu qabamuu danda'a?

- Namni kamiyyuu dhukkuba shanaffaan qabamuu danda'a.
- Daa'imman irratti baay'inaan mul'ata.
- Gareewwan namoota dhukkuba shanaffaa qaban tokko tokko carraan daraan dhukkubsachuu ykn rakkoowwan fayyaa qabaachuu isaanii guddaadha, namoota armaan gadii dabalate:
 - Dhukkuba siiklil-seeliidhaan qabaman.
 - Hir'ina dhiigaa qaban.
 - Madinummaa qaamaa laafaa ta'e qaban.
 - Kanneen ulfa ta'an.
- **Namoonni garee balaa olaanaa qaban (armaan olii) dhukkuba shanaffaaf saaxilameera ykn qabameera jedhanii yoo yaadan ogeessa fayyaa isaanii qunnamuu qabu.**

Mallattooleen dhukkuba kanaa maali?

- Ho'a qaamaa (American Academy of Pediatrics(Akaadaamiin Daa'immanii Ameerikaa) ho'a qaamaa akka teempireechara 100.4°F [38°C] fi isaa ol ta'etti ibsa)
- Miiirri dadhabbii itti dhagahamu
- Dhangala'aa funyaan keessaa
- Mataa dhukkubbii
- Dhukkubbii maashaa
- Mallattooleen biroo erga jalqabanii guyyoota hanga torbaniitti dhangala'aan ni mul'ata. Diimichi fuula irratti mul'atu sirriitti diimaa waan ta'eef akka waan "dhahame" fakkaata.
- Sana booda diimachuun kun gara laphee, garaachaa, harkaa fi miilaatti gadi babal'atee gara mallattoo tuqaa diimaa (yeroo baay'ee halluu salphaa)tti jijjiirama.
- Yeroo wiirtuun mallattoo tuqaa diimaa qulqullaa'uu jalqabu, diimichi sun bifa qulqulluu ta'e qabaata.
- Erga diimachuun sun badee booda torban hedduudhaaf ho'aaf yeroo saaxilamu deebi'uu danda'a.
- Ga'eessonni dhukkuba shanaffaa qaban akkuma daa'imman irratti mul'atu diimachuun irratti mul'achuu fi dhukkubbii fi dhiita'uu lafee qabaachuu danda'u.

- Mallattoowwan biroo baay'ee kan hin mul'anne ta'us, hoqsisuu, qufaa, garaa kaasaa, ol gurraa, dhangala'aa funyaanii ykn dhukkubbii lafee dabalatee ta'uu danda'a.
- Namoonni dhukkuba shanaffaa qaban hedduun mallattoolee dhukkuba kanaa hin qabaatan.

Dhukkubni shanaffaan akkamitti babal'ata?

- Vaayirasiin dhukkuba shanaffaa fidu kun cophu qufaa, haxxiffannaa, fincaanii fi dhangala'aa funyaanii irraa argamu keessatti argama.
- Vaayirasiin kun kan babal'atu yeroo namni dhukkuba shanaffaa qabu qufa'u ykn haxxiffatu fi namni biraan cophu kana keessaa hafuura fudhatudha.
- Akkasumas kan armaan gadiitin babal'achuu danda'a:
 - wantoota ykn lafa vaayirasichi irra jiru tuquudhaan booda afaan, ija ykn hidhii tuquu.
 - Meeshaa ykn kubbayyaa nama dhukkuba shanaffaa qabu waliin qooddachuu.
- Dhukkubni shanaffaan salphaatti nama irraa namatti kan babal'atu yeroo dhukkubni kun jalqaba 'qorra qofa' ta'ee mul'atudha. Erga mallattoon diimachuu sun mul'atee booda namni tokko kana booda vaayirasicha babal'isuu hin danda'u.
- Vaayirasiin kun nama qofa qaba. Paarvoaayirasiin bineensotaa adda waan ta'eef saree fi adurreen dhukkuba shanaffaa babal'isuu hin danda'an.

Daa'imni Koo Dhukkuba Shanaffaan qabamuu isaa/ishee Akkamittan Beeka?

- Ogeessi eegumsa fayyaa akkaataa idileetti mallattoolee nama tokkoo irratti hundaa'uun dhukkuba shanaffaa adda baasuu danda'a.
- Yeroo tokko tokko ogeessi fayyaa qorannoo dhiigaa ajajuun farra qaama vaayirasichaa jiraachuu isaa sakatta'uu danda'a.

Gaaffiilee dabalataa yoo qabaattan ykn daa'imni keessan dhukkuba shanaffaa qabaachuu yoo yaaddoo qabaattan, ogeessa eegumsa fayyaa keessan qunnama. Waraqaan kun odeeffannoo waliigalaa qofa kenna.

Daa'imnin Koo Dhukkuba Shanaffaa Yoo qabaate/tte hoo?

Yoo daa'imni keessan dhukkuba shanaffaa qabaate/tte hatattamaan nama kunuunsa daa'ima keessanii ykn mana barumsaa duraa beeksisaa.

Akkamitti yaalama?

- Dhukkubni shanaffaan yeroo baay'ee dhukkuba salphaa ofumaan fooyya'uudha.
- Ijoolleef haala mijeessaa, akka boqotan heyyama, bishaan qaama keessaa akka hin hir'anneef dhangala'oo baay'ee akka dhugan mirkaneessaa.
- Daa'imman ji'a 3 fi isaa gadi ta'anii fi ho'i qaamaa 100.4°F(38°C) fi isaa ol ta'e ogeessa fayyaa isaaniitiin ilaalamuu qabu.
- Mallattoolee daa'ima keessanii ilaalchisee yaaddoo yoo qabaattan ogeessa fayyaa daa'ima keessanii wajjin haasa'aa. **Yoo daa'imni keessan mallattoo bishaan hir'achuu agarsiisaa jiraate (daayiperii jiidhaan xiqqaachuu ykn fincaan yeroo biraa caalaa xiqqaachuu, yeroo idilee caalaa dadhabuu, jooja'uu, arrabni ykn funyaan goguu, imimmaan xiqqaachuu) hatattamaan ogeessa fayyaatiin ilaalamuu qaba.**

Dhukkubni shanaffaa akka hin babal'anneef maal gochuun qaba?

- Yeroo dhukkubsattan mana turaa.
- Haxxiffannaa, qufa'uu ykn funyaan haxaa'uu booda, yeroo mara harka dhiqachuu.
- Yeroo qufaan ykn haxxifattan funyanii fi afaan keessan haguuggadhaa.
- Ija, afaan ykn funyaan keessan tuquu dhiisaa.
- Nama dhukkuba shanaffaa qabu kamiyyuu waliin kubbayyaa, meeshaalee nyaataa, nyaataa fi dhugaatii qooddachuu irraa of qusadhaa.
- Meeshaalee taphaa fi meeshaalee biroo ijoolleen afaan isaanii keessa kaa'an bishaanii fi saamunaadhaan sirriitti qulqulleessaa.
- Golgee manaa qulqulleessaa.

Daa'imni Koo Kunuunsa Daa'immanii Irraa Mana Turuu Ni Barbaachisaa?

Lakki. Daa'imman dhukkuba shanaffaaf saaxilaman, ykn qabamuun isaanii adda baafame kunuunsa daa'immanii irratti argamuu itti fufuu danda'u **yoo**:

- Mallattoolee biroo waliin ho'a qaamaa (tempireechara 100.4°F [38°C]) fi isaa ol) qabu ta'e.
- Sochiiwwan daree keessatti hirmaachuuf miira gaarii hin qaban ta'e (fakkeenyaaf: dadhabbiin isaanii haala hin baratamneen; jeeqamuu ykn goolamuu; ykn yeroo idilee caalaa boo'uu ta'e).

Maaloo imaammata dhukkubaa sagantaa kunuunsa daa'ima keessanii hordofaa.

Wabiiwwan

American Academy of Pediatrics (Akkaadaamii Daa'immanii Ameerikaa)

- Caring for our Children, Chapter 3 Health Promotion and Protection, 3.6 Management of Illness, 3.6.1 Inclusion/Exclusion Due to Illness
- Caring for our Children, Chapter 7 Infectious Diseases, 7.3 Respiratory Tract Infections, 7.3.6 Parvovirus B19, 7.3.6.1 Attendance of Children with Erythema Infectiosum (EI) (Parvovirus B19)
- Managing Infectious Diseases in Child Care and Schools, 6th Edition. Pages 107-108

Centers for Disease Control & Prevention (Wiirtuuwwan To'annoo fi Ittisa Dhukkubaa)

- Parvovirus B19 and Fifth Disease. <https://www.cdc.gov/parvovirusb19/fifth-disease.html>